

فراوانی بتالاکتامازهای وسیع الطیف نوع OXA-10 و PER-1 در ایزووله‌های پسودوموناس آئروژینوزا در بیماران سوختگی

چکیده

زمینه و هدف: از آنجا که مقاومت به سفالوسپورین‌های با طیف گسترده در اثر اکتساب ژن‌های کد کننده بتالاکتامازهای وسیع الطیف در پسودوموناس آئروژینوزا در نقاط مختلف دنیا در حال افزایش است، در این مطالعه الگوی مقاومت و شیوع ژن‌های بتالاکتاماز-10 OXA-10 و PER-1 در پسودوموناس آئروژینوزای جدا شده از بیماران سوختگی بررسی گردید. روش بررسی: تعداد یک‌صد ایزووله پسودوموناس آئروژینوزا، به روش شیمیابی تعیین هویت شدند. سپس الگوی مقاومت به روش DAD و شناسایی سویه‌های تولیدکننده بتالاکتامازهای وسیع الطیف به روش Combined Disk مورد بررسی قرار گرفتند. برای تشخیص ژن‌های کد کننده OXA-10 و PER-1 از روش PCR استفاده شد. یافته‌ها: در بین ۱۰۰ ایزووله پسودوموناس آئروژینوزا مقاومت به آنتی‌بیوتیک‌های سفوکوکسیم، آزترونام، گردید. سپس الگوی مقاومت به روش DAD و شناسایی سویه‌های تولیدکننده بتالاکتامازهای وسیع الطیف به روش PCR استفاده شد. میزان ایزووله‌های مثبت تثخیص داده شدند، که از بین آنها ۲۹ سویه (٪۲۹) از نظر ژن OXA-10 و ۱۸ سویه (٪۱۸) از نظر ژن PER-1 مثبت بودند. نتیجه گیری: این مطالعه نشان‌دهنده گستردگی بالای مقاومت آنتی‌بیوتیکی و شیوع سویه‌های تولید کننده ژن‌های کد کننده OXA-10 و PER-1 در پسودوموناس آئروژینوزا بیماران سوختگی در ایران می‌باشد که لازم است ضمن اصلاح روش‌های رایج، نسبت به استفاده از پروتکل‌های درمانی مناسب‌تر اقدام نمود.

کلمات کلیدی: بتالاکتامازهای وسیع الطیف، آزمایش حساسیت میکروبی، PCR، پسودوموناس آئروژینوزا.

اکبر میرصالحیان*

محمد مهدی فیض‌آبادی

فرخ اکبری نخجوانی

فرشته جبل عاملی

حمید رضا گلی

گروه میکروب‌شناسی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

* نویسنده مسئول: تهران، خیابان پور سینا، ضلع شمالی
دانشگاه تهران، دانشکده پزشکی، گروه میکروب‌شناسی
تلفن: ۸۹۵۵۸۱۰
email: mirsaleh@sina.tums.ac.ir

مقدمه

بیشتری برخوردارند.^{۱-۵} OXA-10 (PSE-2) یکی از بتالاکتامازهای کلاس D بوده و باعث مقاومت پسودوموناس آئروژینوزا به کربوکسی پنی سیلین‌ها و یوروئیدو پنی سیلین‌ها (پپراسیلین) و سفالوسپورین‌ها می‌شود.^۶ PER-1 یک آنزیم از کلاس A بوده و اولین بار از یک بیمار ترک زبان در کشور فرانسه (سال ۱۹۹۱) شناسایی شده است و مسئول مقاومت به سفتازیدیم، سفم‌ها و منیباکتام‌ها می‌باشد. از آنجا که شیوع سویه‌های پسودوموناس آئروژینوزای تولید کننده ESBLs (OXA-10 و PER-1) در مراکز سوختگی بسیاری از کشورها رو به افزایش بوده و مشکلاتی را در مورد مقاومت به آنتی‌بیوتیک‌های مختلف و به خصوص سفالوسپورین‌های وسیع الطیف ایجاد نموده‌اند و تاکنون این موضوع در ایران بررسی نشده است.^۷ بنابراین با توجه به اهمیت موضوع و مشکلاتی که بر سر درمان بیماران سوختگی وجود دارد نسبت به اجرای این تحقیق اقدام گردید.

پسودوموناس آئروژینوزا (*Pseudomonas aeruginosa*) عامل رایج عفونت‌های بیمارستانی، شامل پنومونی، عفونت‌های مجاری ادراری، باکتریمی و عفونت‌های شدید در بیماران سوختگی می‌باشد.^{۸-۱۰} بتالاکتامازهای وسیع الطیف (ESBLs)، آنزیم‌هایی هستند که واسطه مقاومت به سفالوسپورین‌های با طیف گسترده (ESCs)، مانند سفوکوکسیم، سفتازیدیم و سفتازیدیم و همچنین منیباکتام‌هایی مثل آزترونام می‌باشند. سویه‌های تولید کننده ESBLs، پس از استفاده از کلاس‌های A، B و D گزارش شده است. آئروژینوزا چندین ESBL از کلاس‌های A، B و D از خلاف انتروباکتریاسه‌ها که آنزیم‌های TEM و SHV در آنها شایع تر هستند، OXA و PSE در پسودوموناس آئروژینوزا از شیوع

کلنج تازه باکتری را در ۱۰۰ میکرو لیتر آب مقطر تزریقی استریل به صورت سوسپانسیون در آورده و ۱۰ دقیقه در حرارت 50°C می‌جوشانیم. سپس آنرا در rpm ۱۲۰۰۰ به مدت هفت تا هشت دقیقه سانتریفیوژ نموده، آنگاه محلول رویی را، که حاوی DNA باکتری است، برای انجام PCR بر می‌داریم. برای تکثیر ژن OXA-10 از جفت پرایمر (۵'-TAT CGC GTG TCT TTC GAG TA-3') و ABD 1 (۵'-TAT CGC GTG TCT TTC GAG TA-3') ۱۰ و برای تکثیر ژن PER-1 (۵'-TTA GCC ACC AAT GAT GCC C-3') از جفت پرایمر (۵'-ATG AAT GTC ATT ATA AAA GCT-3') PER-1 rev (۵'-TTA ATT TGG GCT TAG GG-3') ^{۱۱} استفاده شد. پرایمرها از شرکت Fermentans, UAB, Lithuania خریداری شدند.

یافته‌ها

در آزمایش حساسیت آنتی‌بیوتیکی در آزمایشگاه، ایمی‌پنم و مروپن، بیشترین فعالیت ضد پسودوموناسی را در بین عوامل آنتی‌میکروبیال مصروفی داشتند. ($p < 0.05$) (جدول ۱). طبق این جدول از ۱۰۰ سویه پسودوموناس آتروژینوزا، همه سویه‌ها مقاومت یا کاهش حساسیت به سفتازیدیم و یا سفووتاکسیم و یا سفپیم و یا آزترونام را نشان دادند. ESBL مثبت شناسایی شدند. از ۴۰ سویه ESBL مثبت، ۲۹ سویه (۷۲.۵٪) با پرایمرهای مربوط به ژن OXA-10 و ۱۸ سویه (۴۵٪) با پرایمرهای مربوط به ژن PER-1، پاندهای اختصاصی دادند (شکل‌های ۱ و ۲).

جدول ۱: الگوی مقاومت آنتی‌بیوتیکی یکصد سویه پسودوموناس آتروژینوزا

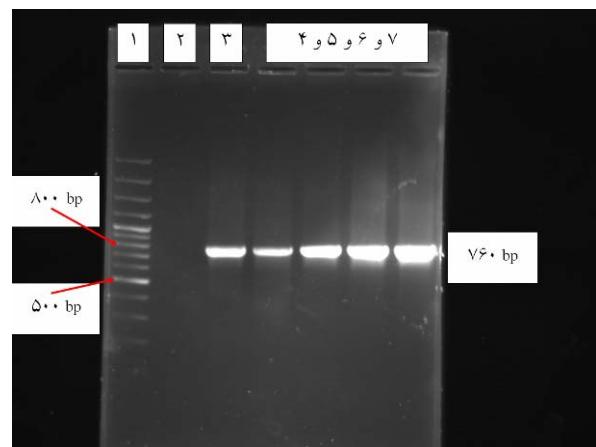
نام آنتی‌بیوتیک	درصد مقاومت / تعداد سویه‌های مقاوم
سفودوکسیم	۱۰۰(۱۰۰)
آزترونام	۹۰(۹۰)
سیپروفلوکسازین	۸۳(۸۳)
اوپلوکسازین	۹۲(۹۲)
سفتازیدیم	۸۵(۸۵)
سفپیم	۸۸(۸۸)
ایمی‌پنم	۶۳(۶۳)
مروپن	۶۶(۶۶)
سفووتاکسیم	۹۸(۹۸)
لووفلوکسازین	۸۹(۸۹)
پیپراسیلین- تازوباتام	۷۰(۷۰)
سفتریاکسون	۹۱(۹۱)

روش بررسی

ایزوله‌های باکتری: این تحقیق که یک مطالعه تجربی است، با جمع‌آوری تعداد ۱۰۰ ایزوله پسودوموناس آتروژینوزا از نمونه‌های سوختگی بستری در بیمارستان شهید مطهری تهران بین ماه‌های فروردین تا تیر سال ۱۳۸۶ آغاز شد. ابتدا ایزوله‌ها بر اساس تولید پیگمان در محیط مولر هیلتون آگار، تست اکسیداز مثبت، تست OF هوازی مثبت و بی‌هوازی منفی و وضعیت غیر تخمیری در محیط هوازی (Klligler Iron Agar) تعیین هویت شده و در محیط تریپتیکیس سوی براث (TSB) حاوی 10% گلیسرول در 50°C - نگهداری شدند تا در این مطالعه مورد استفاده قرار گیرند.

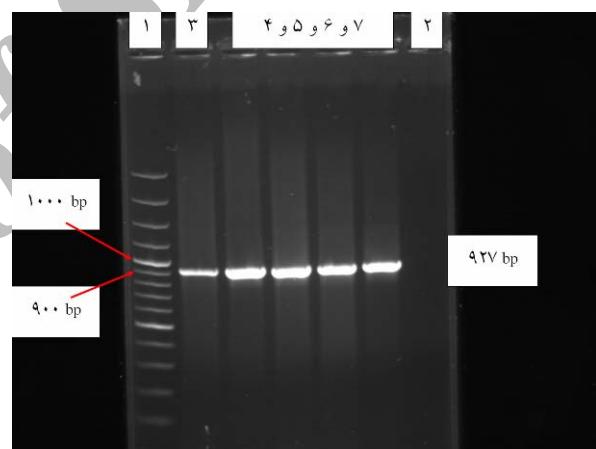
آزمایش حساسیت آنتی‌میکروبیال و غربالگری سویه‌های تولید کننده ESBLs: آزمایشات حساسیت آنتی‌میکروبیال به روش دیسک دیفیوژن (DAD) بر اساس استانداردهای Clinical and Laboratory Mast Group (CLSI) بر روی مولر هیلتون آگار Standards Institute (CLSI) انجام شد.^۹ در این مطالعه از پسودوموناس آتروژینوزای ATCC ۲۷۸۵۳ به عنوان سویه کنترل، استفاده شد. تمامی دیسک‌های آنتی‌بیوتیکی از شرکت Mast Group Ltd. Merseyside, U.K خریداری شدند. آنتی‌بیوتیک‌های تست شده شامل سفپودوکسیم، آزترونام، سیپروفلوکسازین، اوپلوکسازین، سفتازیدیم، سفپیم، ایمی‌پنم، مروپن، سفووتاکسیم، لووفلوکسازین، پیپراسیلین- تازوباتام و سفتریاکسون بودند. سویه‌هایی که حساسیت متوسط یا مقاومت به سفتازیدیم، سفووتاکسیم، سفپیم، سفتریاکسون یا آزترونام داشتند، برای بررسی‌های بعدی انتخاب شدند. روش Combined Disk با قرار دادن دیسک‌های آنتی‌بیوتیکی از مرکز (Mersey) در فاصله ۲۰ میلی‌متری (مرکز تا مرکز) از سفتازیدیم/ کلاوولانیک اسید، سفووتاکسیم/ کلاوولانیک اسید و سفپیم/ کلاوولانیک اسید در مولر هیلتون آگار، برای شناسایی ESBLs در پسودوموناس آتروژینوزا، مورد استفاده قرار گرفت.^۱ تولید ESBL وقتی مثبت تلقی می‌شود که هاله عدم رشد ایجاد شده توسط دیسک‌های حاوی کلاوولانیک اسید پنج یا بیشتر از پنج میلی‌متر از دیسک‌های بدون کلاوولانیک اسید بزرگتر باشد.^{۱۰} مطالعات ملکولی برای تایید وجود ژن‌های OXA-10 و PER-1 تمام سویه‌های مقاوم به سفالوپیورین‌های وسیع‌الطیف انتخاب شدند تا تشخیص ژن‌های OXA-10 و PER-1 بر روی آنها انجام شود. دو تا سه

مناسب‌تری را برای بیماران تهیه نمود. میزان شناسایی ژن‌های ESBL در سویه‌های پسودوموناس آئروژینوزا در سال‌های اخیر در زیر آورده شده است: در سال ۲۰۰۱، در تایلند، ۲۸ درصد،^۳ در سال ۲۰۰۳، در تایلند، ۲۰/۶ درصد،^{۱۲} در سال ۲۰۰۵، در کره، ۲۵/۴ درصد،^۴ در سال ۲۰۰۶، در بولیوی، ۲۳/۴ درصد،^{۱۱} در سال ۲۰۰۶، در چین، ۴۵/۳۳ درصد^۱ و در سال ۲۰۰۷، در ایران، در همین مطالعه، ۴۰ درصد. در این آمار مشاهده می‌شود که بیشترین درصد مربوط به ایران و چین در سال‌های اخیر می‌باشد. از آنجا که Xiaofei Jiang در سال ۲۰۰۶ در چین در تشخیص ESBL به روش Combined Disk، با کاهش فاصله دیسک‌های حاوی کلاولولانیک اسید از دیسک‌های بدون کلاولولانیک اسید، از ۲۰ mm به ۳۰ mm موجبات افزایش شناسایی تعداد سویه‌های ESBL مثبت گردید^۱ ما هم در این مطالعه از همین روش استفاده کردیم و مشاهده می‌شود که تعداد ESBL مثبت افزایش قابل توجهی داشته است. OXA-10 یک بتالاکتاماز از کلاس D با طیف باریک است^{۱۳} و اگر چه مقاومت به سفتازیدیم را باعث نمی‌شود^{۱۴} اما تمامی سویه‌های ESBL مثبت به سفتازیدیم مقاومت بالایی داشتند. همچنین PER-1 یک بتالاکتاماز از کلاس A با طیف وسیع و عامل مقاومت به سفتازیدیم و سفالوسپورین‌های وسیع‌الطیف در پسودوموناس آئروژینوزا است،^{۱۴} اما ایزوله‌های PER-1 منفی هم بهشت به سفالوسپورین‌های وسیع‌الطیف مقاوم بودند. بنابراین مقاومت به سفالوسپورین‌های وسیع‌الطیف در پسودوموناس آئروژینوزای جدا شده، به علت مکانیسم‌های دیگری غیر از تولید ESBL، مثل تولید بیش از حد سفالوسپورینازهای کلاس C یا کاهش تجمع آنتی‌بیوتیک‌ها به علت کاهش تراوایی غشا می‌باشد.^{۱۵-۱۸} اولین سویه پسودوموناس آئروژینوزای تولید کننده PER-1، در سال ۱۹۹۱ در ترکیه شناسایی شد و این ژن در ترکیه به فراوانی یافت می‌شود^{۱۴} و احتمالاً به علت همسایگی ایران با این کشور، این ژن در ایران هم گستردده است. در این مطالعه ۱۰۰٪ از سویه‌های PER-1 منفی به پیپراسیلین- تازوباكتم حساس بودند و همه این سویه‌ها به سفتازیدیم مقاوم بودند، در حالی که در مطالعه‌ای که Geert Claeyns در سال ۲۰۰۰ در بلژیک انجام داد، نشان داده شد که فنوتیپ Ceftazidime-R / Piperacillin-S احتمالاً دارای PER-1 است.^{۱۹} شاید تازوباكتم این معادله را به هم زده باشد. در این مطالعه، ۱۸ سویه (۴۵٪) از ۴۰ سویه ESBL مثبت، OXA-10 و PER-1 را با هم داشتند و ۱۱ سویه (۲۷/۵٪)، هیچ کدام از

شکل - ۱: OXA-10 ژن PCR

Positive -۳ Negative Control -۲ DNA Ladder -۱ ۷۶۰ bp می‌باشد، ۴ و ۵ و ۶ و ۷ Control Samples

شکل - ۲: PER-1 ژن PCR

Positive -۳ Negative Control -۲ DNA Ladder -۱ ۹۲۷ bp می‌باشد، ۴ و ۵ و ۶ و ۷ Control Samples

بحث

در مطالعه‌ای که عزیز راضی‌نی در سال ۲۰۰۳ در ایران بر روی سودوموناس آئروژینوزای جدا شده از بیماران سوختگی انجام داد، درصد مقاومت به آنتی‌بیوتیک‌های سیپروفلوکساسین، ایمی‌پن، مروپن، پیپراسیلین- تازوباكتم، سفتازیدیم و سفپیم به ترتیب ۲۷/۱، ۲۷/۱، ۶/۶، ۶/۶، ۱۴/۳، ۱۵/۷، ۲/۹ بود.^۲ در حالی که در این مطالعه به ترتیب ۸۳، ۸۵، ۶۳، ۶۶، ۷۰، ۷۰ و ۸۸ بود. این افزایش میزان مقاومت نشان می‌دهد که نیاز است پیگیری‌های مکرری از الگوی مقاومت پسودوموناس آئروژینوزا به عمل آید تا بتوان پروتکل درمانی

باکتری به علت متعدد بودن سموم و آنزیم‌های کشنده، باید طرحی تازه برای مبارزه با آن و درمان مناسب‌تر اتخاذ نمود. ضمناً با توجه به سیر صعودی سویه‌های تولید کننده ESBL ضرورت تشخیص متواالی این سویه‌ها اجتناب‌ناپذیر است. همچنین شیوع بالای ژن‌های مقاوم بودند. بنابراین به نظر می‌رسد سویه‌های دارای هر دو ژن، احتمالاً به ایمی‌پنم و مروپنم مقاومند. به طور کلی درصد مقاومت پسودوموناس آئروژینوزا به آنتی‌بیوتیک‌های رایج، به خصوص در بیماران دارای سوختگی و همچنین شیوع بتالاکتامازهای وسیع‌الطیف، روز به روز در حال افزایش می‌باشد، و با توجه به مهلک بودن این پروتکل‌های درمانی و اصلاح آنها به عمل آورد.

References

- Jiang X, Zhang Z, Li M, Zhou D, Ruan F, Lu Y. Detection of Extended-Spectrum $\{\beta\}$ -Lactamases in Clinical Isolates of *Pseudomonas aeruginosa*. *Antimicrob Agents Chemother* 2006; 50: 2990-5.
- Japoni A, Alborzi A, Kalani M, Nasiri J, Hayati M, Farshad SH. Susceptibility patterns and cross-resistance of antibiotics against *Pseudomonas aeruginosa* isolated from burn patients in the south of Iran. *Burns* 2006; 32: 343-7.
- Chanawong A, M'Zali FH, Heritage J, Lulitanond A, Hawkey PM. SHV-12, SHV-5, SHV-2a and VEB-1 extended-spectrum beta-lactamases in Gram-negative bacteria isolated in a university hospital in Thailand. *J Antimicrob Chemother* 2001; 48: 839-52.
- Lee S, Park YJ, Kim M, Lee HK, Han K, Kang CS, et al. Prevalence of Ambler class A and D beta-lactamases among clinical isolates of *Pseudomonas aeruginosa* in Korea. *J Antimicrob Chemother* 2005; 56: 122-7.
- Endimiani A, Luzzaro F, Pini B, Amicosante G, Rossolini GM, Toniolo AQ. *Pseudomonas aeruginosa* bloodstream infections: risk factors and treatment outcome related to expression of the PER-1 extended-spectrum beta-lactamase. *BMC Infect Dis* 2006; 6: 52.
- Yan JJ, Tsai SH, Chuang CL, Wu JJ. OXA-type beta-lactamases among extended-spectrum cephalosporin-resistant *Pseudomonas aeruginosa* isolates in a university hospital in southern Taiwan. *J Microbiol Immunol Infect* 2006; 39: 130-4.
- Bert F, Branger C, Lambert-Zechovsky N. Identification of PSE and OXA beta-lactamase genes in *Pseudomonas aeruginosa* using PCR-restriction fragment length polymorphism. *J Antimicrob Chemother* 2002; 50: 11-8.
- Gerhard F, Weldhagen, Laurent Poirel, and Patrice Nordman. Ambler Class A Extended-Spectrum B-Lactamases in *Pseudomonas aeruginosa*: Novel Developments and Clinical Impact. *Antimicrobial Agent Chemotherapy*, Aug. 2003, p.2385-2392.
- Clinical and Laboratory Standards Institute. Performance standards for Antimicrobial susceptibility Testing: Document M10-S15. CLSI, Wayne, PA, USA, 2005.
- Hyunjoo Pai, Jong-Won Kim, Jungmin Kim, Ji Hyang Lee, Kang Won Choe,4 and Naomasa Gotoh. Carbapenem Resistance Mechanisms in *Pseudomonas aeruginosa* Clinical Isolates. *Antimicrob Agents Chemother* 2001; 45: 480-4
- Celenza G, Pellegrini C, Caccamo M, Segatore B, Amicosante G, Perilli M. Spread of bla_{CTX-M-type} and bla_{PER-2} B-Lactamase genes in Clinical isolates from Bolivian hospitals. *J Antimicrobial Chemotherapy* 2006; 57: 975-8.
- Chayakulkeeree M, Junsriwong P, Keerasuntongpong A, Tribuddharat C, Thamlikitkul V. Epidemiology of extended-spectrum beta-lactamase producing gram-negative bacilli at Siriraj Hospital, Thailand, 2003. *Southeast Asian J Trop Med Public Health* 2005; 36: 1503-9.
- Bush K, Jacoby GA, Medeiros AA. A functional classification scheme for beta-lactamases and its correlation with molecular structure. *Antimicrob Agents Chemother* 1995; 39: 1211-33.
- Haluk Vahaboglu, Recep Ozturk, Huriye Akbal, Suat Saribas, Ozlem Tansel, and Figen Coskunkan. Practical Approach for Detection and Identification of OXA-10-Derived Ceftazidime-Hydrolyzing Extended-Spectrum B-Lactamases. *Journal of Clinical Microbiology*, Mar. 1998, p.827-829.
- Franck Daniel, Lucinda M. C. Hall and David M. Livermore. Laboratory mutants of OXA-10 Beta-lactamase giving Ceftazidime resistance in *Pseudomonas aeruginosa*. *Journal of Antimicrobial Chemotherapy* (1999) 43, 339-344.
- Livermore DM. Multiple mechanisms of antimicrobial resistance in *Pseudomonas aeruginosa* : our worst nightmare ? *Clin Infect Dis* 2002;34:634-40 .
- Bonfiglio G, Laksai Y, Franchino L, Amicosante G, Nicoletti G. Mechanisms of B-lactam resistance amongst *Pseudomonas aeruginosa* isolated in an Italian survey. *J Antimicrob Chemother* 1998;42:697-702 .
- Chen HY, Yuan M, Livermore DM. Mechanisms of resistance to Beta-lactam antibiotics amongst *Pseudomonas aeruginosa* isolates collected in the UK in 1993. *J Med Microbiol* 1995;43:300-9.
- Geert Claeys, Gerda Verschraegen, Thierry de Baere and Mario Vaneechoutte. PER-1 B-lactamase-producing *Pseudomonas aeruginosa* in an intensive care unit. *J Antimicrob Chemother* 2000. 45: 924-925.

Prevalence of OXA-10, PER-1 and extended spectrum beta lactamases among strains of *Pseudomonas aeruginosa* isolated from burn patients

Abstract

Mirsalehian A.*
Feizabadi M.
Akbari Nakhjavani F.
Jabal ameli F.
Goli H.

Department of Microbiology,
School of Medicine

Tehran University of Medical
Sciences

Background: The resistance of *Pseudomonas aeruginosa* strains to broad spectrum cephalosporins may be mediated by extended spectrum β-lactamases (ESBLs). These enzymes are encoded by different genes located either on chromosome or plasmids. In this study, we determined the antimicrobial resistance patterns of *P. aeruginosa* isolates and screened for ESBL production.

Methods: After isolation from burn patients in Tehran Hospital, identification of *P. aeruginosa* isolates were assessed using biochemical tests. We then performed disk agar diffusion (DAD) according to CLSI guidelines to determine the pattern of antimicrobial resistance. The frequency of ESBLs and prevalence of the OXA-10 and PER-1 genes were determined with combined disk and polymerase chain reaction (PCR) methods, respectively.

Results: One hundred strains of *P. aeruginosa* were isolated. The resistance of these strains to cephpodoxime, aztreonam, ciprofloxacin, ofloxacin, ceftazidime, cefepime, imipenem, meropenem, cefotaxime, levofloxacin, piperacillin-tazobactam and ceftriaxon was 100%, 90%, 83%, 92%, 85%, 88%, 63%, 66%, 98%, 89%, 70% and 91%, respectively. Of these, 40 strains (40%) were ESBL positive, 29 strains (29%) were OXA-10 positive and 18 strains (18%) were PER-1 positive.

Conclusion: Our results confirm the need for proper antimicrobial therapy in burn hospitals, considering the resistance pattern and frequency of strains producing ESBLs and the presence of the OXA-10 and PER-1 genes. Since an increase in the prevalence of ESBL in *P. aeruginosa* strains might lead to the transfer of these ESBL genes to other gram-negative bacteria, we recommend the use of appropriate drugs, especially cephalosporins, in burn hospitals.

Keywords: Extended spectrum, beta lactamase, antimicrobial susceptibility test, PCR, *Pseudomonas aeruginosa*.

* Corresponding author: Poursina St.,
P.O Box: 1417613151, Tehran, IRAN
Tel: +98-21-88955810
email: mirsaleh@sina.tums.ac.ir